

AUTOR JURSKÉHO PARKU

MICHAEL

CRICHTON

AUTOR SÉRIE ALEX CROSS

JAMES

PATTERSON

THRILLER

ERUPCE

PŘELOŽIL ALEŠ DROBEK

ERUPCE

Copyright © 2024 by CrichtonSun, LLC and James Patterson

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Aleš Drobek, 2025

Cover © Greg Kulick, 2025

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-6701-4 (pdf)

**MICHAEL
CRICHTON**

**JAMES
PATTERSON**

ERUPCE

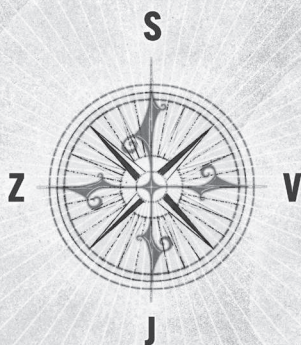
PŘELOŽIL ALEŠ DROBEK

VENETA

E ko Hawai‘i pono‘i:
No ‘oukou i ho‘ola‘a ‘ia a‘e ai kēia mo‘olelo,
no ka lāhuikanaka o ka pae ‘āina e kaulana nei.

Havajanūm:
Tento příběh je věnován vám, obyvatelům
věhlasného souostroví.

VELKÝ OSTROV HAWAI'I

ÚVOD

Následující události v Botanické zahradě města Hilo, které předcházely erupci sopky Mauna Loa v roce 2016, byly několik dní poté klasifikovány jako přísně tajné. Odtajněny byly teprve nedávno.

HILLO, HAVAJ
28. BŘEZNA 2016

Rachel Sherrillová, které bude za pár dní třicet let, magisterský titul ze Stanfordu z ochranářské biologie, vycházející hvězda ve svém oboru, se stále považovala za nejchytřejší dítě ve třídě. *Viceméně v libovolné třídě.*

Ale dnes, v botanické zahradě havajského města Hilo, hrála roli pohodové suplující učitelky pro neposedné, vykulené páťáky z pevniny, kteří tady byli na školním výletě.

„Přiznej si to, Rachel,“ řekl jí brzy ráno generální ředitel botanické zahrady Theo Nakamura, „vzhledem ke své nedospělosti jsi pro dětské turisty přímo ideálním průvodcem.“

„Chceš říct, že se chovám jako desetiletá holka?“

„V tom lepším případě.“ Theo byl nebojácný akademik, který ji zaměstnal, když se park loni otevíral. Navzdory svému mládí – a odpovídajícímu vzhledu – se Rachel pozice hlavní bioložky parku ujala skvěle. Svou práci milovala.

A vůbec se nestyděla za to, že nejradši ze všeho dělá průvodkyni žákům a studentům.

Toho rána se po parku procházela s několika šťastlivci ze zámožných rodin, žáky a žákyněmi ze soukromých středních škol Convent a Stuart Hall v San Francisku. Snažila se je pobavit a poučit o okolní přírodě.

Navzdory výkladům o orchidejových zahradách, majestátních bambusech, kokosových palmách, chlebovnicích, jedlých kukui a červených ananasech, stometrových vodopádech a všudypřítomných ibiscích však o pozornost dětí musela neustále soupeřit se dvěma nejbližšími z pěti sopek Velkého ostrova – s Mauna Loou, největší činnou sopkou na světě, a s Mauna Keou, která už přes čtyři tisíciletí spala.

Městské děti zjevně považovaly obě sopky za vrchol svého výletu, za tu nejúžasnější atrakci, kterou země zázraků zvaná Havaj nabízí. Které dítě by nedalo všechno na světě za to, aby mohlo sledovat, jak Mauna Loa chrlí proud tisíc stupňů žhavé lávy?

Rachel vysvětlovala, že havajská sopečná půda je jedním z důvodů bujné zeleně Velkého ostrova, že je to názorný příklad prospěšného účinku minulých erupcí, a že i proto na Havaji rostou kávová zrna tak lahodná jako žádná jiná na světě.

„Ale sopky dneska nevybuchnou, že ne?“ zeptala se holčička, která upírala velké hnědé oči na oba horské vrcholy s odříznutou špičkou.

„Kdyby je to jenom *napadlo*,“ odpověděla Rachel, „postavíme nad nimi kopuli, jako se to dělá s novými fotbalovými stadiony. Uvidíme, jak se jim *to* bude líbit, až příště dostanou chuť upustit trochu páry.“

Odpovědělo jí jen ticho a cvrčci. Přesněji řečeno cvrčci rodu *Teleogryllus oceanicus*. Rachel se usmála. Někdy si zkrátka nemohla pomoci.

„Jak se jmenuje ten místní druh kávy?“ zeptal se další jedničkář.

„Starbucks,“ utrousila Rachel. Tentokrát se děti rozesmály. *Tak aspoň něco*, pomyslela si.

Nesmály se ale všechny.

„Proč ten strom černá, paní Sherrillová?“ ozval se zvědavý chlapec v brýlích s drátěnými obroučkami, které mu klouzaly po nose.

Christopher se trochu zatoulal a teď stál asi třicet metrů od skupinky spolužáků před banyánovým hájkem. V příštím okamžiku všichni uslyšeli burácivý rachot, jako vzdálené hřmění. Rachel si pomyslela totéž, co si v takové chvíli myslí každý nezkušený turista na Havaji: *„Blíží se velká bouře, nebo se probouzí sopka?“*

Zatímco většina dětí zírala na oblohu, Rachel přeběhla k obrýlenému chlapci, který si s ustaraným výrazem prohlížel banyány. „Christophere,“ napomenula ho, „přece víš, že jsem ti slíbila, že ti odpovím na všechny otázky, ale...“ Zbytek výtky jí uvízl v hrdle. Konečně spatřila, nač chlapec ukazuje, a nemohla uvěřit svým očím.

Nešlo jen o to, že tři nejbližší banyány byly černé. Rachel na vlastní oči viděla, jak se inkoustová, zkrabacená čern šíří jako olejová skvrna, ne však odshora dolů, ale naopak – plazila se po kmeni vzhůru. Vypadalo to jako obrácený proud lávy, která vzdoruje nejen gravitaci, ale také všemu, co Rachel Sherrillová věděla o chorobách rostlin a stromů. Možná přece jen nebyla nejchytřejší dítě ve třídě.

„Co to, do prdele...“ vydechla Rachel, hned se ale zarazila, když si uvědomila, že brýlatý desetiletý kluk pořád stojí vedle ní. Přidřepa si a zamžourala na zem, na podezřelé tmavé skvrny vedoucí ke stromu jako stopy nějakého bájného zvířete s kulatými tlapkami. Klekla si a skvrny ohmatala. Tráva nebyla vlhká. Právě naopak, stébka na omak připomínala štetiny drátěného kartáče.

Ještě včera tu nic takového nebylo. Rachel se dotkla kůry dalšího napadeného stromu, která se odloupla a rozpadla v prach. Ucukla a prohlédla si prsty – i na nich zůstalo cosi jako černá inkoustová skvrna. „Ty stromy nejspíš onemocněly,“ prohlásila. Lepší vysvětlení pro malého Christophera neměla. Pokusila se o další vtip. „Možná je budu muset poslat ze školy domů.“

Chlapec se ani neusmál.

I když bylo přísně vzato ještě dopoledne, Rachel vyhlásila přestávku na oběd.

„Ale na oběd je ještě brzo,“ namítla dívka s velkýma hnědýma očima.

„Ne podle sanfranciského času,“ odtušila Rachel.

Když odváděla děti zpátky do hlavní budovy, usilovně dumala nad tím, jak si ten podivný jev vysvětlit. Nic smysuplného ji ale nenapadalo. Podobnou věc nikdy neviděla ani o ní nečetla. Nemohli za to upíří brouci, kteří se nekontrolovaně

rozmnožili a teď požírali banyány, ani nepřiměřené užívání roundupu na třiceti akrech parku, který se táhl až k Hiloskému zálivu. Rachel vždycky považovala herbicidy za nutné zlo, podobně jako první rande.

Tohle však bylo něco jiného. Něco temného, možná dokonce nebezpečného, záhada, již musí vyřešit.

Jakmile se děti usadily v jídelně, odběhla do své kanceláře. Nejprve podala krátké hlášení šéfovi a pak zavolala Tedovi Murraymu, někdejšímu příteli ze Stanfordu, který ji na tuhle práci doporučil a přesvědčil ji, aby ji vzala, a který teď sloužil u armádních ženistů záložáků.

„Máme tu takovou věc,“ řekla mu Rachel.

„Věc?“ podivil se Murray. „Typická vědátorka – samé odborné termíny.“

Rachel se pustila do vysvětlování, ačkoli si uvědomovala, že se jí slova sypou z úst jedno přes druhé.

„No dobře,“ odpověděl Murray, když skončila. „Pošlu tam pár lidí, jakmile to půjde. A nepanikař. Určitě se ta tvoje... věc brzy vysvětlí.“

„Tede, přece víš, že mám pro strach uděláno.“

„Bodejť,“ utrousil Murray. „Z vlastní zkušenosti vím, že ho spíš naháníš.“

Rachel zavěsila. Opravdu se bála, toho největšího bubáka ze všech – *neznámého*. Zatímco děti dál hlučně obědvaly, nazula si běžecké boty, které odpočívaly pod stolem, a rozběhla se zpátky k banyánovému háji.

Když dorazila na místo, spatřila další, nově zčernalé stromy. Skvrna se šířila směrem od podivných nadzemních kořenů, jež trčely do vzduchu jako zkřehlé šedé prsty.

Rachel Sherrillová se váhavě dotkla jednoho stromu a záhy ucukla – měla pocit, jako by se opřela o horkou plotnu. Prohlédla si konečky prstů, jestli se opravdu nepopálila.

Ted Murray slíbil, že jí pošle pár svých lidí, jakmile dá dohromady průzkumný tým. Rachel odběhla zpátky do jídelny, shromáždila svou skupinu páťáků ze San Franciska a pokračovala v exkurzi. K panice nebyl důvod. Alespoň prozatím.

Jejich poslední zastávkou byl miniaturní deštný prales daleko od banyánového háje. Prohlídka jí připadala nekonečná, ale pak přece jen skončila a ona prohlásila: „Doufám, že se sem všichni někdy vrátíte.“

„Zavoláte těm nemocným stromům doktora?“ zeptala se jedna hubená dívka.

„Zrovna se na to chystám,“ odpověděla Rachel. Otočila se a znovu se rozběhla zpátky k banyánům. Měla pocit, že celý den kolem ní explodoval jako jedna z těch sopek v dálce.

Z reproduktorů zapraskal hlas – Rachelin šéf Theo Nakamura návštěvníkům přikázal, aby okamžitě opustili botanickou zahradu.

„Není to cvičení,“ dodal. „Jednáme v zájmu bezpečnosti všech našich návštěvníků i zaměstnanců. Opakuji, abyste všichni, prosím, neprodleně opustili areál parku.“

Do několika sekund se kolem Rachel začali valit návštěvníci. V areálu jich bylo víc, než si myslela. Matky s kočárky utíkaly k východu, děti běžely před svými rodiči. Puberták na bicyklu se prudce vyhnul dítěti, spadl, s nadávkami vstal, znovu nasedl a pokračoval v jízdě. Všude byl najednou kouř.

„Mohla by to být sopka!“ slyšela Rachel křičet mladou ženu.

Vtom spatřila dva armádní džípy zaparkované u vzdáleného banyánového háje. Kolem ní projel další džíp; za volantem seděl Ted Murray. Zakřičela na něho, ale on ji v tom zmatku nejspíš neslyšel.

Jeho džíp zastavil u banyánů a vyskákali z něj vojáci. Murray je nechal zablokovat vchod do háje a další poslal vyprovodit zbylé návštěvníky ven.

Rachel se rozběhla k banyánovému háji. Vtom před ní zastavil další džíp, ze kterého vystoupil voják. „Jdete špatným směrem,“ řekl.

„Vy – vy tomu nerozumíte,“ vykoktala Rachel. „To – to jsou moje stromy.“

„Nechci to opakovat, madam.“

Rachel Sherrillová uslyšela nezaměnitelné staccatové hřmění; vzhlédla a uviděla, jak se z mraků kolem dvou sopečných vrcholků vynořuje helikoptéra. Stroj přistál a otevřely se dveře. Vystoupili z něj muži v ochranných oblecích, kteří si na zádech nesli nádrže a hasicí přístroje s nápisem *studený oheň*. Namířili je jako pistole a rozběhli se ke stromům. K jejím stromům. Rachel běžela k nim a k ohni.

Ve stejném okamžiku uslyšela z nebe další ohlušující zadunění a tentokrát věděla jistě, že to není bouře.

Dnes prosím ne, pomyslela si.

Následujícího dne se místní noviny *Hawaii Tribune-Herald* o evakuaci v botanické zahradě vůbec nezminily. Nevěnoval se jí ani hlavní ostrovní deník *Honolulu Star-Advertiser* a ani žádné jiné noviny. V *New York Times* o ní nenapsali jediný řádek.

Ani žádný místní televizní kanál neinformoval o tom, co se v parku stalo den předtím. Nemluvílo se o tom ani v rozhlasových stanicích, které se jinak obsedantně zabývaly poklesem turistického ruchu na Havaji v prvním čtvrtletí roku.

Na sociálních sítích se objevilo pár zmínek, ale nebylo jich mnoho a nic virálního, možná protože návštěvnost hilošské botanické zahrady byla to pondělí jen skrovná. Hrstka příspěvků na Twitteru podala hlášení o malém požáru způsobeném herbicidy, který se podařilo rychlým zásahem zlikvidovat, ačkoli několik lidí přece jen dodalo, že při odchodu viděli v areálu přistávat vrtulník.

Ničemu z toho se nikdo nedivil. Hilo bylo koneckonců bezstarostné havajské město, přestože tu všichni žili ve stínu sopek, těch hrozivých stálíc jejich životů, a všichni mnohokrát za den obraceli pohled k vrcholům Mauna Loy a Mauna Key.

Park zůstal dva dny zavřený.

Když se znovu otevřel, jako by se nikdy nic nestalo.

ERUPCE

KAPITOLA 1

PLÁŽOVÝ PARK HONOLI'I

MĚSTO HILO

OSTROV HAVAJ

ČTVRTEK 24. DUBNA 2025

ČAS DO ERUPCE: 116 HODIN, 12 MINUT, 13 SEKUND

„Dennisi!“ John MacGregor musel z pláže křičet, aby ho surfař přes šumění vln slyšel. „Co kdybys ze sebe pro změnu nedělal *kūkae*, teda kdyby ti to nevadilo?“ *Kūkae* byl domorodý výraz pro rapla nebo blázna a výrostci, které John MacGregor trénoval, už od něj ten výraz slyšeli a dobře věděli, že to není komplement. John MacGregor tím chtěl říct, že se dotyčný chová, jako by ještě nikdy nestál na prkně. Nebo z něj měl každou chvíli spadnout.

Macovi bylo šestatřicet let a byl úspěšný surfař, nebo alespoň býval, v mládí, než jeho kolena začala cvakat jako řehtačka pokaždé, když šel na prkně do podřepu. A tak teď svou vášeň pro surfing aspoň přenášel na tyhle houževnaté čtrnáctileté, patnáctileté a šestnáctileté kluky z Hila, z nichž polovina už odešla ze školy.

Čtyři odpoledne v týdnu chodili na tuhle pláž vzdálenou jen tři kilometry od centra Hila a několik hodin byli jako oživé pohlednice Havaje, potažmo záběry ze seriálů a filmů nebo brožur cestovních kancelářů. „Co jsem udělal špatně, Macmane?“ zeptal se čtrnáctiletý Dennis, když vylezl z vody.

„Tak zaprvé to nebyla tvoje vlna, ale Meleho,“ odtušil Mac. Oba stáli na špičce holého útesu. Honoluli byl oblíbenou destinací pro místní surfaře, hlavně protože silné proudy odrazovaly plavce a kluci tak měli celou pláž jen pro sebe.

Ostatní mezitím vylezli z vody ven, kromě Lona.

Lono Akani vyrostl bez otce a jeho máma dělala uklízečku v hiloském hotelu Havaj. Teď mu bylo šestnáct let a byl Macovým oblíbencem. Pro surfing měl přirozený talent, o jakém si Mac v jeho věku mohl jen nechat zdát.

Mac ho sledoval, jak jde do dřepu na svém Lanceru od Thurso Surfu, které Mac nakoupil všem svým studentům. I na takovou dálku viděl, jak se Lono usmívá. Jednoho dne ten kluk najde v oceánu strach... nebo si strach najde jeho. Ale ne dnes. Dnes Lono bezchybně klouzal po vnitřním oblouku vlny.

Nakonec dopádl ke břehu, dal si prkno pod paži a přešel k Macovi. „Díky,“ řekl.

„Za co?“

„Žes mi vtlučil do hlavy, abych se vždycky díval po setech,“ odpověděl chlapec. „A tak jsem byl trpělivý, jo, jak mi pořád říkáš, a čekal jsem na tu správnou vlnu.“

Mac ho poplácal po rameni. „*Keiki maika'i*.“

Hodný kluk.

Vtom z oblohy zahřmělo. Oba to slyšeli a taky cítili, jak se pod nimi otrásla pláž, až se zapotáceli.

Lono nevěděl, jestli se má dívat nahoru, nebo dolů. Ale John MacGregor měl hned jasno – sopečný otřes, často spojený s odplyněním, by poznal kdekoli. Vzhlédl k obloze nad Velkým ostrovem a ostatní ho napodobili. Mac si vzpomněl na slova jednoho svého vysokoškolského profesora o sopkách a „kráse nebezpečí“.

Když země utichla, ucítil, jak mu v kapse bzučí telefon. Zvedl ho a Jenny Kimurová řekla: „Macu, díkybohu, žes to zvedl.“

Jenny věděla, že když trénuje, nemá rád, pokud ho někdo ruší prkotinami z práce. Tiskovka měla začít až za hodinu, takže jestli mu Jenny volala teď, bylo to důležité.

„Jenny, co se děje?“

„Odplynění.“

To rozhodně nebyla prkotina.

„*Hó‘o‘opa‘o‘opa*,“ zaklel Mac jako jeho výrostci.

KAPITOLA 2

Macův pohled zalétl k oběma vrcholům. Ty byly pro místní odjakživa jako magnet.

„Kde?“ zeptal se a cítil, jak se mu svírá hrud’.

„Na vrcholu.“

„Jsem na cestě.“

Zavěsil a zavolal na surfaře: „Sorry, chlapi, musím letět.“

Dennis zavýskl. „Letět? To tady neříkej, Macmane.“

„Oukej,“ pokrčil rameny Mac. „Musím zvednout prdel a fičet do práce. V poho?“

„V poho,“ zašklebil se Dennis na Maca. „Švihej hákovat, kámo.“

Všichni kluci občas sklouzávali k *pidžinu*, patřilo to k pubertální póze. Mac přešel ke svému zelenému pick-upu, ale Lono ho po chvíli dohnal, prkno pořád pod paží, mokré vlasy ulízané dozadu, oči vážné, ustarané.

„To nebyla Kilauea, že?“ zeptal se Lono tiše; měl na mysli nejmenší sopku na ostrově.

„Ne,“ zavrtěl hlavou MacGregor. „Jak to víš, Lono?“

„Kilauea se třese krátce, zimničně, *jo*? Skoro jako set, jedna malá vlna za druhou, které hned odumřou. Ale tohle byla jedna ta velká, co?“

MacGregor přikývl. „Jo, chlapče, právě jsme slyšeli jednu tu velkou.“

Lono se k němu naklonil a znovu zašeptal, i když by ho nikdo jiný stejně neslyšel: „Bude erupce, Macu?“

MacGregor sáhl po klice dveří auta. Na těch se vyjímal bílý kruh s písmeny HVO uprostřed a nápisem Havajská vulkanická observatoř kolem dokola. Pak se ale zarazil. Lono ho sledoval, oči ještě ustaranější než předtím. Snažil se tvářit klidně, ale moc mu to nešlo. „Vždyť mi to můžeš říct, ne?“

Mac ho nechtěl dál strašit, ale nechtěl mu ani lhát. „Pojď se mnou na tu tiskovku,“ navrhl a přinutil se k úsměvu. „Třeba se něco naučíš.“

„Od tebe se učím pořád, Macmane,“ řekl chlapec.

Mac přemlouval ke stáži v observatoři všechny své studenty, ale Lona zdaleka nejvíc. Od začátku poznal, jak je tenhle chlapec mimořádně bystrý, navzdory průměrným známkám ve škole. Lono neustále usiloval o Macovo uznání, protože se ho nikdy nedočkal od vlastního táty, který od něj a od mámy dávno odešel. Právě proto měl téma sopek tak důkladně nastudované.

Teď se však ohlédl na ostatní chlapce a zavrtěl hlavou. „Na tiskovku nejdu. Pak mi zavoláš a poreferuješ. Budeš tu zítra?“

„Ještě nevím.“

„Je to průser, co?“ zeptal se Lono. „Vidím, že máš starosti, i když to neříkáš.“

„Když žiješ na Havaji, máš starosti pořád,“ odtušil Mac. „Přestože to nemáš v popisu práce.“ MacGregor nasedl do nákladáku, nastartoval a vyrazil k probuzené hoře. Přemýšlel přitom o všem, co Lonovi Akanimu neřekl, například že starosti si dělá opravdu velké, a z dobrého důvodu. Mauna Loa se měla za několik málo dní projevit nejsilnější erupcí za poslední století a John MacGregor, geolog, který vedl Havajskou vulkanickou observatoř, to věděl a chystal se to oznámit tisku. Vždycky tušil, že ten den jednou přijde, spíše dříve než později. A teď se dočkal. Přidal plyn.

KAPITOLA 3

FESTIVAL MERRIE MONARCH MĚSTO HILO OSTROV HAVAJ

Pod žebrovaným stropem stadionu Edith Kanaka'oleové v Hilu duněly tahitské bubny tak hlasitě, že tři tisíce diváků cítily vibrace skrz sedačky. Hlasatel zvolal tradiční pozdrav: „*Hookipa i nā malihini, hanohano wāhine e kāne, vážené dámy a pánové, přivítejte, prosím, našeho prvního hālause. Z Wailuku na ostrově Maui k nám připlouvá... skupina Tawaaa Nuuuuui!*“ Když na jevišti v rytmu tance hula vplul první ženský soubor, ozval se bouřlivý potlesk.

Jednalo se o akci Hula Kahiko v rámci týdenního festivalu Merrie Monarch, nejvýznamnější soutěže tance hula na Havajských ostrovech a tradiční vzpruhu pro místní ekonomiku.

Jak bylo jeho zvykem, Henry „Tako“ Takayama, podsaditý náčelník Havajské civilní obrany v Hilu, stál během slavnostního ceremoniálu vzadu ve své typické košili aloha a se vždy připraveným úsměvem na rtech, potřásl kdekomu rukama a vítal návštěvníky z celého Velkého ostrova na každoročním festivalu tanců ve starobylém stylu havajských škol hula. Přestože jeho funkce nebyla volená, Tako působil dojmem politika během kampaně, člověka, který neustále někam kandiduje.

Jeho přátelskost mu dobře sloužila během oněch třiceti let ve funkci náčelníka Civilní obrany. Za tu dobu provedl spoluobčany mnoha krizovými situacemi, mezi nimiž nechyběla vlna tsunami, která spláchla skautský oddíl tábořící na pláži, ničivé hurikány v letech 2014 a 2018, proudy lávy z Mauna Loy a Kilauey, které odnesly silnice a zničily domy, a erupce Kilauey v roce 2021, po níž zbylo v kráteru na vrcholu lávové jezero.

Jen málokdo měl však příležitost nahlédnout pod pokličku toho přátelského úsměvu, kde se skrýval houževnatý, neústupný temperament. Tako byl ambiciózní, dokonce bezskrupulózní státní úředník s ostrými lokty, který si žárlivě chránil své postavení. Každý, ať už politik, nebo ne, kdo chtěl na východní straně Havaje něco zařídit, se nejprve musel domluvit s ním. Nikdo ho neobešel.

Tako si zrovna na stadionu povídal se státní senátorkou Ellen Kulaniovou a ucítil zemětřesení okamžitě. Ellen také. Podívala se na něj a začala něco říkat, ale on ji s úsměvem a mávnutím ruky přerušil.

„Nic vážného,“ řekl.

Otřesy však pokračovaly a v davu to tiše zašumělo. Spousta diváků pocházela z jiných ostrovů a nebyla zvyklá na hloiská zemětřesení, rozhodně ne na tři v řadě jako teď. Bubnování ustalo. Tanečnice spustily ruce.

Tako Takayama počítal s otřesy po celou dobu festivalu. O týden dříve obědval s tím *haole* (cizincem) MacGregorem, vedoucím sopečné observatoře. MacGregor ho pozval do příjemné restaurace Ohan Grill a prozradil mu, že se blíží velká erupce Mauna Loy, první od roku 2022.

„Větší než v roce 1984,“ pokračoval. „Možná největší za posledních sto let.“

„Pozorně tě poslouchám,“ řekl Tako.

„HVO provádí pravidelné seismické snímkování,“ vysvětlil MacGregor. „Poslední monitoring ukázal zvýšenou aktivitu, včetně velkého objemu magmatu, které se přesouvá do sopky.“

V tu chvíli bylo jasné, že Tako musí svolat tiskovou konferenci, což také udělal, na dnešní odpoledne. Ovšem jen nerad. Říkal si, že erupce na severní straně sopky by stejně nikomu nestála za pozornost. Nějaký čas by si všichni užívali dramatictější západy slunce, ale jinak by šel život dál a zanedlouho by se vše vrátilo do starých kolejí.

Jenže Tako byl uvážlivý muž, který vždy promýšlel všechny scénáře, počínaje těmi, které se týkaly jeho osobně. Nechtěl, aby si lidé mysleli, že ho nadcházející erupce zaskočila.

A jelikož byl i pragmatik, nakonec přišel na to, jak celou situaci obrátit ve svůj prospěch. Zvedl telefon a obvolal pár lidí.

Teď se však na stadionu ocitl přímo uprostřed trapné chvíle – bubny ztichly, tanec ustal, publikum zneklidnělo. Kývl na Billyho Malakiho, hlavního ceremoniáře, který stál na okraji pódia; už dříve ho instruoval, co má v takovém případě dělat. Billy se chopil mikrofonu, zasmál se a žoviálně zahlaholil: „*Heya*, i madam Pele dává našemu festivalu požehnání! A dokonce nám sama zatančila! Ta se umí vrtět, *ya*?“

Publikum se rozesmálo a propuklo v potlesk. Stačilo zmínit havajskou bohyni vulkánů a napětí rázem opadlo. Otřesy ustaly. Tako se uvolnil a s úsměvem se otočil zpět k Ellen Kulaniové.

„Takže,“ řekl, „kde jsme to skončili?“

Tvářil se, jako by země utichla na jeho rozkaz, jako by Henryho Takayamu poslouchala i samotná příroda.

KAPITOLA 4

HAVAJSKÁ VULKANICKÁ OBSERVATOŘ OSTROV HAVAJ ČAS DO ERUPCE: 114 HODIN

John MacGregor se na toaletě naklonil nad umyvadlo, zapnul si límec modré pracovní košile, utáhl si černou kravatu a prohrábl si vlasy. Pak o pár kroků poodstoupil a podíval se na sebe do zrcadla. Pohled mu opětovale sklíčená tvář. Pokusil se o úsměv, ale nebylo to přesvědčivé. John MacGregor si povzdechl. Tiskové konference nesnášel ještě víc než řízení rozpočtových porad.

Když vyšel ven, spatřil, že už na něho čeká Jenny Kimurová. „Jsme připraveni, Macu.“

„Všichni jsou tady?“

„Tým z Honolulu právě dorazil.“

Jenny bylo dvaatřicet a pracovala jako vědecká šéfka observatoře. Byla to rodačka z Honolulu s doktorátem geologie a planetologie z Yale, kultivovaná, velmi atraktivní. *Nesmírně* atraktivní, pomyslel si MacGregor. Na tiskovky obvykle chodila ona, ale tuto rázně odmítla.

„Tohle mi připadá jako Macova práce,“ prohlásila.

„Zaplatím vám, aby to byla Jennyina práce.“

„To si nemůžeš dovolit,“ kontrovala Jenny.

MacGregor si teď pohrával s uzlem na kravatě. „Co myslíš?“ zeptal se jí.

„Myslím, že vypadáš jako odsouzenec cestou na elektrické křeslo.“

„Tak špatně?“

„Hůř.“

„Nevypadám s tou kravatou jako měkkota? Možná bych si ji měl sundat.“

„Nic si nesundávej,“ řekla Jenny. „Jen se víc usmívej.“

„Za to bys musela zaplatit ty mně.“

Jenny se zasmála, jemně ho vzala za loket a nasměrovala do šatny. Prošli kolem řady skříněk a zelených žáruvzdorných kombinéz, které visely na háčcích na stěně; každá měla svou cedulku se jménem.

„Tlačí mě boty,“ postěžoval si Mac. Měl na sobě naleštěné hnědé oxfordky, které si ráno hodil do auta. Při chůzi skřípaly, jako když si zkouší nový pár v obchodě s obuví.

„Na *kama'āinu* vypadáš docela *akamai*,“ usmála se. Elegantně a šik na někoho, kdo není domorodec. „Dala jsem ti na stojan velkou mapu, abys na ni mohl odkazovat,“ pokračovala znovu věcně. „Riftové zóny jsou vyznačené. Mapa je zjednodušená, aby byla dobře čitelná v televizi.“

„Oukej.“

„Budeš chtít i seismická data?“

„Máš je připravená?“

„Ne, ale můžu ti je bleskově poslat. Poslední tři měsíce, nebo celý loňský rok?“

„Loňský rok bude lepší.“

„Dobře. A satelitní snímky?“

„Jen MODIS.“

„Tak ty jsou na tabuli.“

Vyšli z šatny, prošli vestibulem a zabočili do chodby. Okny Mac viděl další budovy Havajské vulkanické observatoře, všechny propojené ocelovými lávkami. HVO byla postavena

na okraji kaldery Kilauey, a i když dnes už v kráteru netekla láva, po jeho okraji se neustále procházely davy turistů a uka-
zovaly si dolů na vývěry páry.

Na parkovišti stála flotila bílých přenosových vozů se sa-
telitními anténami na střeše. MacGregor si smutně povzdechl.

„Hlavu vzhůru,“ povzbudila ho Jenny. „Jen se nezapomeň
usmívat. Máš moc hezký úsměv.“

„Říká kdo?“

„Říkám já, fešáku.“

„Ty se mnou flirtuješ?“

Jenny se usmála. „Klidně to tak ber.“

Prošli datovou místností, kde se nad klávesnicemi hrbili
ajťáci. Mac zalétl pohledem na monitory zavěšené u stropu,
které zobrazovaly pohledy na sopky z různých úhlů. Z kráte-
ru Mauna Loy teď vycházela pára, na důkaz, že měl pravdu
a nepanikařil – do erupce zbývalo jen několik dní. Měl pocit,
jako by od této chvíle začal odpočet.

Když procházeli místností, kolegové mu sborově přáli
štěstí. Hlas Ricka Ozakiho přehlušil ostatní: „Pěkný boty, *ya!*“

Teprve teď se Mac usmál doopravdy. Bez otočení zvedl
ruku a ukázal kamarádovi prostředníček. Prošli dalšími dveř-
mi a vydali se hlavní chodbou. V místnosti na druhém konci
už Mac uviděl pódium a mapu připevněnou na stojanu. Slyšel
šumění čekajících novinářů.

„Kolik jich je?“ zeptal se těsně předtím, než vešli dovnitř.

„Všichni, které jsme čekali,“ odvětila Jenny. „A teď jdi
a ukaž všem své nejlepší já.“

„Já žádné takové nemám,“ zabručel Mac.

Jenny ustoupila stranou, Mac prošel dveřmi a okamžitě
ucítil, jak se k němu stočily pohledy všech přítomných.

Tako Takayama mu kdysi vyprávěl, že když v prosinci 1935
vybuchla Mauna Loa, lávový proud pomáhal odklánět sám

George Patton, tehdy podplukovník amerického armádního letectva. A Mac měl právě teď dojem, že se na něj žene něco podobně velkého. *No výborně, řekl si, tenkrát tady měli válečného hrdinu, dnes mají mě.*

KAPITOLA 5

John MacGregor sám sebe znal a věděl, jaké jsou jeho silné stránky. Vystupování na veřejnosti mezi ně nepatřilo. Odkášlal si a nervózně poklepal na mikrofon.

„Dobré odpoledne. Jsem John MacGregor, vedoucí Havajské vulkanické observatoře. Děkuji vám všem, že jste dnes přišli.“ Otočil se k mapě. „Jak jistě víte, naše observatoř monitoruje šest sopek – podmořskou sopku Kama‘ehuakanaloa, dříve známou jako Lō‘ihi, sopku Haleakalā na ostrově Maui a čtyři další na ostrově Havaj. K těm se řadí dvě činné – Kilauea, což je relativně malá sopka, která je nepřetržitě aktivní už přes čtyřicet let, a Mauna Loa, největší sopka na světě, u níž došlo k menší erupci v roce 2022 a k větší naposledy roku 1984.“

Na mapě vypadala Kilauea jako malý kráter vedle budovy observatoře a Mauna Loa jako obrovská kopule, jejíž svahy zabíraly polovinu ostrova.

Mac se zhluboka nadechl a vydechl. Mikrofon to zachytil. „Dnes,“ prohlásil MacGregor, „oznamuji blížící se erupci Mauna Loy.“

Blesky fotografiů blikaly jako světla stroboskopu. MacGregor zamrkal, aby se zbavil bílých teček na sítnici, znovu si odkášlal a pokračoval. Nejspíš se mu jen zdálo, že televizní světla zjasněla.

„Počítáme s poměrně silnou erupcí,“ pokračoval, „která pravděpodobně nastane během příštích dvou týdnů, možná i mnohem dříve.“

Zvedl ruku, aby utišil náhle vzrušené brebentění přítomných novinářů, a otočil se k Jenny, která vystavila seismická data na stojanu po jeho levici. Na obrázku, jenž mapoval epicentra všech zemětřesení na ostrově za poslední rok, byly kolem vrcholu Mauna Loy vidět tmavé shluky.

„Podle údajů, které jsme loni shromáždili a analyzovali, dojde k erupci s největší pravděpodobností v kaldeře vrcholu,“ pokračoval MacGregor, „což znamená, že město Hilo by nemělo být zasaženo. Nyní vám rád zodpovím všechny dotazy.“

Zvedl se les rukou. Mac se velkých tiskových konferencí sice neúčastnil často, ale znal jejich pravidla, například že místní zpravodajství se vždycky ptá první. Ukázal tedy na Marshu Keilaniovou, reportérku stanice KHON v Hilu. „Macu, říkal jste ‚poměrně silnou erupcí‘. Jak přesně silná bude?“ Usmála se. „Ptám se jen tak ze zvědavosti.“

„Očekáváme, že bude přinejmenším stejně silná jako erupce z roku 1984, která vyprodukovala půl miliardy metrů krychlových lávy a za tři týdny pokryla přes čtyřicet čtverečních kilometrů,“ odpověděl Mac. „Ve skutečnosti může být mnohem silnější, možná stejně silná jako erupce z roku 1950. Nic přesnějšího v tuto chvíli nevíme.“

„Určitě ale máte lepší odhad, kdy se to stane, jinak bychom tu nebyli,“ dodala Marsha. „Takže mluvíme o dvou týdnech. Nebo dřív?“

„Mohlo by to být dřív, ano. Procházeli jsme všechna data, ale stále není možné předpovědět přesné načasování erupce.“

Další na řadě byl Keo Hokulani z deníku *Honolulu Star-Advertiser*. „Doktore MacGregore, není to od vás příliš opatrné? Máte přece k dispozici velmi sofistikované vybavení. Ve skutečnosti máte mnohem lepší představu o síle i načasování, že?“ Keo to věděl, protože v HVO byl před několika měsíci na

exkurzi a všechny tamější počítače a matematické modely viděl na vlastní oči.

„Jak sám víte, Keo, Mauna Loa je jednou z nejdůkladněji monitorovaných sopek na světě. Máme na ní sklonoměry a seismometry, drony s termokamerami, radary a senzory viditelného i infračerveného světla a bereme z ní satelitní data na šestatřiceti různých frekvencích.“ Pokrčil rameny a usmál se. „Na druhé straně máte pravdu – jsem opatrný.“ Všichni se zasmáli. „Sopky jsou trochu – nebo spíš hodně – podobné divokým zvířatům. Předvídat jejich chování je obtížné a riskantní.“

Pak zvedla ruku Wendy Watanabeová z jedné honolulské televizní stanice.

„Při erupci v roce 1984 dotekla láva až do relativní blízkosti Hila a lidé se tenkrát báli o život. Takže říkáte, že dnes Hilu žádné nebezpečí nehrozí?“

„Přesně tak,“ odvětil MacGregor. „V osmdesátém čtvrtém se láva skutečně zastavila šest kilometrů od Hila, ale hlavní proud směřoval na východ. Jak jsem řekl, tentokrát očekáváme, že většina lávy poteče směrem od Hila.“ Otočil se a ukázal na mapu; připadal si jako meteorolog ve večerních zprávách. „To znamená, že bude stékat po severním svahu do středu ostrova, do sedla mezi Mauna Loou a Mauna Keou. To je rozlehlá a naštěstí z velké části neobydlená oblast. V nadmořské výšce tři tisíce šest set metrů se nachází několik observatoří Vědecké rezervace Mauna Kea a zhruba ve dvou tisících metrech je velký výcvikový prostor armády, ale to je všechno. Takže opakuji: Tato erupce obyvatelé Hila neohrozí.“

Wendy Watanabeová znovu zvedla ruku. „Kdy přesně HVO zvýší stupeň výstrahy?“

„Dokud se Mauna Loa nachází ve stavu zvýšeného neklidu, zůstává stupeň na úrovni upozornění/žlutá,“ odpověděl

MacGregor. „Nadále se soustředíme na severovýchodní riftovou zónu.“

„Dojde k erupci i na Mauna Kee?“ zeptal se reportér, kterého Mac nepoznával.

„Ne, Mauna Kea je nečinná už přibližně čtyři tisíce let. Jak víte, na Velkém ostrově je pět sopek, ale jen dvě jsou v současnosti činné.“

Jenny Kimurová stojící po jeho boku si tiše povzdechla a usmála se. Ani nedoufala, že to půjde tak dobře. Reportéři se nechovali senzacechtivě a Mac působil uvolněně, sebejistě. Mluvil klidně, obratně se vyhýbal ošemetným tématům. Obzvláště šikovně si poradil s otázkami o síle nadcházející erupce.

Tentokrát se držel hlavní linie, aniž by zabíhal do přílišných podrobností, jak se mu občas stávalo. Jenny svého šéfa už dobře znala. Před příchodem na Havaj byl John MacGregor členem poradního týmu amerického Úřadu pro geologický průzkum, který mimo jiné cestoval po celé planetě ke všem větším erupcím. Už od studentských let byl přítomen těm nejslavnějším – v roce 2010 u Eyjafjallajökullu a Merapi, v roce 2011 u Puyehue-Cordón Caulle, v roce 2018 u Anak Krakatau a v roce 2022 u Hunga Tonga-Hunga Ha’apai. A viděl, jaké škody dokáže takový vulkán napáchat. A jen proto, že jak sám řekl, „lidé čekají a čekají, a pak je najednou pozdě“.

Ve světle těchto zkušeností si osvojil přímočarý, rázný přístup a schopnost připravit se na nejhorší. Byl to opatrný vědec, ale rychlý a rozhodný správce, který většinou jednal hned a o následky se staral až pak. Tak jistý si byl svou erudicí.

V HVO se těšil mimořádnému respektu, ale protože často střílel „od boku“, zůstávaly po něm střepiny, které pak musela sbírat Jenny. Už si ani nepamatovala, kolikrát řekla: „Aha, no...“ v reakci na jeho spontánní nápady.

Nikdo mu však nemohl upřít velkorysost a starost o podřízené. Sám byl problémové dítě, a proto začal učit surfing místní problémové kluky. Některé z nich přitom vedl k tomu, aby se víc snažili ve škole, a jiné, aby ze školy neodcházeli. Několik jich dokonce vzal na stáž v HVO. A pokaždé se pak zajímal o jejich kariéru, když z HVO odešli studovat na různé univerzity.

A navíc měl opravdu jedinečné zkušenosti. Ostatní zaměstnanci HVO viděli ony slavné erupce jenom na videu. MacGregor byl přímo u nich. Pokud teď jednal tak rychle a rozhodně, měl k tomu důvody. Zažil si své.

A věděl také, že by nebylo moudré říct narovinu, že HVO predikuje nejsilnější erupci za posledních sto let. To by jen vyvolalo paniku, bez ohledu na to, která strana sopka vybuchne.

Mac s Jenny však věděli ještě něco, co média netušila.

John MacGregor lhal, až se mu od pusy prášilo.

Znal totiž přesné datum erupce – nebyly to ani dva týdny, ani týden, nýbrž pět dní.

KAPITOLA 6

Tisková konference se chýlila ke konci. Čím déle trvala, tím víc byl MacGregor v pohodě, protože věděl, že novinářům dává víc informací, než potřebují. Právě vysvětloval, že Havajské ostrovy leží nad horkou skvrnou, která vznikla působením plášťového chocholu – to je de facto díra na dně oceánu, kterou s přestávkami proudí magma. Magma se během cesty k povrchu ochlazovalo a měnilo v lávovou kupoli, která se pomalu zvětšovala, až se v podobě ostrova vynořila nad hladinu oceánu. Posuv tichomořské desky takto vzniklý ostrov odnesl na sever a západ a zanechal za sebou horkou skvrnu, nad níž se začal tvořit nový ostrov.

Konkrétně tato horká skvrna dala vzniknout řetězci ostrovů táhnoucích se přes polovinu Tichého oceánu. Havajské souostroví představuje pouhý koncový článek řetězce. Jakmile jeho sopečná činnost ustala, začalo podléhat erozi a scvrkávat se. Nejstaršími a nejmenšími členy souostroví jsou dnes Ni'ihau a Kaua'i, pak O'ahu a Maui a nakonec Havaj.

To byla Macova parketa, tady cítil pevnou půdu pod nohama – na rozdíl od řady přítomných, zvlášť po tom zemětřesení.

„Z geologického hlediska,“ pokračoval Mac, „je ostrov Havaj zbrusu nový. Je to jedna z mála pevnin na naší planetě, která je mladší než lidstvo samo. Před třemi miliony let, kdy se malé opice na afrických savanách začaly poprvé stavět na zadní, ještě neexistoval. Teprve před milionem let, kdy *Homo*

habilis, potomci oněch prvních hominidů, žili v hrubých pří-
střešcích a používali kamenné nástroje, začala havajská moře
vřít a odhalila přítomnost podmořských sopek. Od té doby pět
různých sopek vyprodukovalo tolik lávy, že to stačilo na zfor-
mování velkého ostrova nad hladinou oceánu.“

Odmlčel se a rozhlédl se po publiku. Uvědomoval si, že je
to dosti odborný výklad, ale stále ho pozorně sledovali, i když
už to zřejmě nepotrvá dlouho.

Pokračoval. „Všechny sopky na ostrově Havaj vybuchovaly
dle stejného vzorce jako celé souostroví.“ Z oněch pěti vulká-
nů byl ten nejsevernější, Kohala, již mrtvý a silně erodovaný.
Nevybuchl 460 000 let. Dalším článkem řetězce byla Mauna
Kea, která nevybuchla už 4500 let. Třetím pak Hualālai, jež se
naposledy probudila před dvěma stoletími, tedy v době, kdy
byl prezidentem Jefferson. (Mac raději nedodal, že Hualālai
je čtvrtou nejnebezpečnější sopkou v Americe. Turisté v Kai-
lua-Koně to nepotřebovali vědět.) A celou řadu uzavíraly dvě
činné sopky, Mauna Loa a Kīlauea.

Nakonec Mac ještě vysvětlil, že padesát kilometrů na jih
odsud podmořská sopka Kama‘ehuakanaloa, dříve Lō‘ihi, bu-
duje půldruhého kilometru pod hladinou nový ostrov. „Kon-
cem týdne vás čeká pololetní zkouška,“ zazubil se. Podíval se
na hodinky. „Ještě něco?“

Chtěl už tiskovku ukončit, ale učili ho, že nemá odcházet,
dokud jsou ruce nahoře.

„Jaká je pravděpodobnost, že to bude explozivní erupce?“
zeptal se další reportér, starší muž, kterého Mac neznal.

„Velmi malá. Poslední taková se odehrála v prehistoric-
kých dobách.“

„Hrozí Hilu sesuvy?“

„Nehrozí.“

„Stalo se už někdy, že láva dotekla až do Hila?“

„Ano, ale před tisíci lety. Hilo vlastně stojí na starých lávových ložiscích.“

„Kdyby láva opravdu tekla k Hilu, dokázali byste ji nějak zastavit?“ vyptával se dál starší reportér.

„Nemyslíme si, že zamíří k Hilu. Myslíme si, že poteče na sever k Mauna Kee.“

„Ano, to chápu. Ale lze tekoucí lávu zastavit?“

MacGregor zaváhal. Nejraději by už odsud vypadl, ale nechtěl nikoho poplašit. Navíc to byla legitimní otázka, která si zasloužila pravdivou odpověď.

„Ještě se to nikomu nepodařilo,“ odpověděl. „V minulosti se armáda pokoušela odklonit proudy bombardováním, vršením hrází a stříkáním mořské vody na lávu. Žádný takový postup nefungoval.“

Zalétl pohledem k Jenny, která k němu spěšným krokem přistoupila a zeptala se: „Máte nějaké otázky ohledně nadcházející erupce?“ Chvíli si prohlížela publikum. „Ne? V tom případě děkujeme doktoru MacGregorovi i vám, že jste přišli. Pokud budete mít další dotazy, neváhejte zavolat. Naše čísla jsou uvedena v tiskové zprávě.“

Když se novináři začali vrtět, zvedla ruku. „Já mám ještě několik oznámení pro televize. Jakmile erupce začne, určitě budete požadovat doplňující záběry a přelety. Chci jen upozornit, že pokud bude erupce silná, budou přelety zakázány, protože sopečný popel narušuje chod letadlových motorů. My budeme každopádně posílat nahoru tři vrtulníky denně a všechny záznamy vám poskytneme. Natáčení ze země je během erupce povoleno, ovšem jen z předem určených bezpečných míst. Pokud budete chtít natáčet i odjinud, vyšleme s vámi geologa. Nechodte nikam sami. A nespolehejte na to, že když najdete vhodné místo, můžete ho využít i další den, protože podmínky se mění hodinu od hodiny. Berte prosím

tato pravidla vážně, protože předchozí erupce si vždy vyžádaly oběti z řad novinářů a tomu bychom se tentokrát rádi vyhnuli.“

MacGregor se chvíli díval, jak se reportéři a kameramani shlukují před Jenny, a pak tiše proklouzl pryč. Za chůze si odvázal kravatu.

KAPITOLA 7

V datové místnosti MacGregora přivítalo hrobové ticho, skoro jako by si ho všichni okatě nevšímalí. Hlavní programátor Kenny Wong se hrbil nad klávesnicí a ani nevzhlédl. Seismolog Rick Ozaki zvětšoval nějaká data na monitoru. Pia Wilsonová, která měla na starosti výstražné stupně, na svém místě u protější stěny také upřeně hleděla do monitoru. MacGregor jen chvíli stál a koukal. Nečekal ovace vestoje, ale ani to, že od kolegů uslyší jen ťukání do kláves. Přešel ke Kennymu Wongovi, posadil se, odstrčil pytlík s brambůrkami a plechovky dietní koly stranou, položil ruce na stůl a řekl: „Tak co?“

„Nic,“ zavrtěl Kenny hlavou a datloval dál.

„Žádná reakce.“

„Žádná.“

„Kenny...“

Kenny ho probodl pohledem. „Tak jo, něco přece, Macu. Proč jsi jim to neřekl?“

„Co jsem jim měl říct?“

„Že to, hergot, bude největší erupce za posledních sto let.“

„Kenny, no tak, vždyť jsme o tom mluvili,“ rozhodil Mac rukama. „Jsou to novináři a oba víme, že by to nafoukli. A já bych se nerad dočkal toho, že nejdřív lidi vyplaším a ono se pak nic mimořádného nestane.“

„Ale ty víš, že se stane,“ namítl Kenny. Byl očividně naštvaný a před šéfem si nebral servítky. „Tahle předpověď se